

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत राज्यसेवा परीक्षेद्वारे सरळसेवेने नियुक्त होणा-या गट अ व गट ब मधील अधिका-यांच्या एकत्रित परिवीक्षाधीन प्रशिक्षण कार्यक्रमाबाबत-.

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : टिआरएन-२०१३/ प्र.क्र. ८४/१३/१२-अ/१८-ब

मंत्रालय, मुंबई : ४०० ०३२.

दिनांक : ८ ऑगस्ट २०१४.

वाचा :

१. शासन निर्णय सामान्य प्रशासन विभाग क्र. टिआरएन-२०१३/ प्र.क्र. ८४/१३/१२-अ, दिनांक २०.१.२०१४.
२. शासन शुद्धीपत्रक समक्रमांक दिनांक ७.८.२०१४.

प्रस्तावना :-

शासन निर्णय सामान्य प्रशासन विभाग दिनांक २०.१.२०१४ अनुसार महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत राज्यसेवा परीक्षेद्वारे सरळसेवेने नियुक्त होणा-या गट अ व गट ब मधील अधिका-यांच्या एकत्रित परिवीक्षाधीन प्रशिक्षण कार्यक्रमासंबंधात धोरण निश्चित करण्यात आले आहे. या धोरणात्मक निर्णयामधील परिच्छेद क्र. ४ मध्ये पुढीलप्रमाणे तरतूद आहे, “सदर एकत्रित परिवीक्षाधीन प्रशिक्षण कार्यक्रम दोन वर्ष कालावधीत (१)एकत्रित पायाभूत प्रशिक्षण (Common Foundation Course):- ८ आठवडे, (२)अनिवार्य संलग्नता (Compulsory Attachment):- ६ आठवडे, (३) व्यावसायिक खातेनिहाय/ तांत्रिक प्रशिक्षण टप्पा १ (Phase I):- ८ आठवडे, (४)विविध विभागांमार्फत खातेनिहाय संलग्न प्रशिक्षण, जिल्हास्तरीय प्रशिक्षण व स्वतंत्र कार्यभार:- ६६ आठवडे, (५)महाराष्ट्र दर्शन व दिल्ली भेट :- ४ आठवडे आणि (६)पुनर्विलोकन /उजळणी तसेच परिवीक्षाधीन अधिकाऱ्यांचे मूल्यांकन (Phase II):- ४ आठवडे अशा ६ टप्प्यात त्यातील टप्पा क्र. ३ व ४ वगळता सर्व टप्प्यांसाठी यशदा व वनामती या संस्थांकडून अनुक्रमे गट अ व गट ब मधील परिवीक्षाधीन अधिकाऱ्यांसाठी राबविण्यात येईल.” या कार्यक्रमा बाबत अधिक स्पष्टता करण्याची बाब विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

उपरोक्त संलग्नता कार्यक्रम आणि तदनुषंगीक वित्तीय भाराच्या अनुषंगाने पुढीलप्रमाणे स्पष्टता करण्याचा शासनाने निर्णय घेतला आहे -

१ महाराष्ट्र राज्यातील गरजा ओळखून परिवीक्षाधीन प्रशिक्षण कार्यक्रम विविध भागात प्रस्तावित आहेत. त्यात प्रामुख्याने खालीलप्रमाणे सहा भागांचा समावेश असेल. एकूण परिवीक्षाधीन काळ दोन वर्षांचा असेल.

१. एकत्रित पायाभूत प्रशिक्षण (Common Foundation course):- ८ आठवडे.

२. अनिवार्य संलग्नता (Compulsory Attachment):- ६ आठवडे.
३. व्यावसायिक खातेनिहाय/ तांत्रिक प्रशिक्षण टप्पा १ (Phase I):- ८ आठवडे.
४. विविध विभागांमार्फत खातेनिहाय संलग्न प्रशिक्षण, जिल्हास्तरीय प्रशिक्षण व स्वतंत्र कार्यभार:- ६६ आठवडे.
५. महाराष्ट्र दर्शन व दिल्ली भेट :- ४ आठवडे
६. पुनर्विलोकन /उजळणी तसेच परिवीक्षाधीन अधिकाऱ्यांचे मूल्यांकन (Phase II):- ४ आठवडे.

२ एकत्रित पायाभूत प्रशिक्षण कार्यक्रम (Common Foundation Training Programme):-

या कार्यक्रमात नेतृत्व विकास, संघ बांधणी, व्यक्तीमत्व विकास, वैयक्तीक क्षमता विकास आणि पुरक कौशल्ये (Soft skills), एकत्रित व लोकसहभागातून लोकशाहीतील गरजांना प्रतिसाद, मनुष्यबळ विकास, शासन संस्था, प्रशासनातील नीतीमूल्ये, आव्हानांचा सामना, प्रशासकीय कार्यवाही आणि अर्धच्यायिक कार्य, वित्तीय व्यवस्थापन, जिल्हा नियोजन, व्यापक दृष्टी विकसित करणे, समता व सामाजिक न्याय यावरील प्रश्न, विधीमंडळ कामकाज, न्यायालयीन कामकाज, माहिती तंत्रज्ञान, महाराष्ट्राची ओळख इत्यादी विषय घेतले जातील.

यामध्ये घेण्यात येणारे विषय सातत्याने सहभागी प्रशिक्षण पद्धतीचा अवलंब करून घेण्यात येतील. यामध्ये नावाजलेल्या व्याख्यात्यांचा सहभाग असेल.

याबरोबरच या प्रशिक्षणामध्ये शारीरीक शिक्षण, खेळ, सांस्कृतिक कार्यक्रम (Activities), व विशेष प्रकल्प क्षेत्रभेटी यांचा अंतर्भाव राहील.

३. अनिवार्य संलग्नता (गांव, आदिवासी क्षेत्र, एमआरए, विधीमंडळ, लष्कर, न्यायालय):-

राज्यातील क्षेत्रीय विविधतेची प्रत्यक्ष जाणीव होण्याच्या दृष्टीने गांव संलग्नता (Village Attachment) व आदिवासी क्षेत्र संलग्नता (Tribal Attachment) दिली जाईल. आजच्या काळात अधिका-यांच्या कामामध्ये नीतीमत्ता प्रकर्षाने रहावी यासाठी कार्मिक व प्रशिक्षण विभाग (DoPT) यांनी अखिल भारतीय सेवेतील अधिका-यांसाठी पाचगणी येथील Moral ReArmament Centre (MRA) येथील लोक प्रशासनातील नीतीमूल्ये हा कार्यक्रम बंधनकारक केलेला आहे त्याच धर्तीवर नवनियुक्त राज्यसेवेतील अधिका-यांसाठी सदर संलग्नता ठेवण्यात येईल. विधीमंडळाच्या कामकाजाचे पूर्ण ज्ञान प्राप्त व्हावे यासाठी विधीमंडळ सविवालय येथील संलग्नता देण्यात येईल. तसेच कामामध्ये शिस्तबद्धता व लष्करातील विभागांबरोबरील समन्वयाचा सराव व्हावा यासाठी लष्कराबरोबर संलग्नता देण्यात येईल. न्यायालयीन कामकाजाची व्यवस्थित माहिती व्हावी यासाठी न्यायालयीन संलग्नता दिली जाईल. या सर्व संलग्नता अनिवार्य राहतील.

४. व्यावसायिक खातेनिहाय/ तांत्रिक प्रशिक्षण टप्पा १ :-

व्यावसायिक प्रशिक्षण म्हणजेच पहिला टप्पा (Phase I) यामध्ये संबंधित अधिका-यांना त्यांच्या विभागाच्या संदर्भातील कामकाजाबाबत सखोल प्रशिक्षण दिले जाईल.

५. विविध विभागांमार्फत जिल्हास्तरीय संलग्न प्रशिक्षण, स्वतंत्र कार्यभार व जिल्हास्तरीय संलग्नता :-

यामध्ये विभागाच्या आवश्यकतेनुसार संस्थात्मक प्रशिक्षण, जिल्हा प्रशिक्षण (District Attachments), वेगवेगळ्या संलग्नता व स्वतंत्र कार्यभार यांचा समावेश असेल.

६. महाराष्ट्र दर्शन/ दिल्ली भेट :-

राज्यातील वेगवेगळ्या विकासात्मक कामांची माहिती व्हावी तसेच विकासाच्या वेगवेगळ्या दिशांची जाणीव व्हावी, समाजातील वेगवेगळ्या प्रवाहांचा थेट अधिकारी म्हणून अनुभव यावा यासाठी महाराष्ट्रातील सांस्कृतिक, पर्यटन स्थळांना तसेच औद्योगिक व विकास प्रकल्पांना भेटी दिल्या जातील. यामध्येच दिल्ली भेट आयोजित करण्यात येईल. दिल्ली भेटीमध्ये महत्वाची मंत्रालये, संसद, महत्वाचे सार्वजनिक उपक्रम यांना भेटी दिल्या जातील.

७. पुनर्विलोकन व उजळणी टप्पा २ तसेच परिवीक्षाधीन अधिकाऱ्यांचे मूल्यांकन - (Debriefing Phase II) :-

यामध्ये प्रशिक्षणाच्या वरील सर्व भागांमध्ये आलेल्या अनुभवांवरती तसेच प्रशिक्षणाव्दारे आधारित सादरीकरण करून वैचारिक पाया पक्का केला जाईल यामध्ये मूल्यापन (Assessment), प्रकल्प, यशस्वी गोष्टी, नाविन्यपूर्ण व सर्जनशील कल्पना, सादरीकरण, गटकार्य, विविध संलग्नतेमधील अनुभव या बाबींचा समावेश केला जाईल. सामायिक मुद्यांविषयीचे सर्व अधिकाऱ्यांचे पुनर्विलोकन (debriefing) एकत्रितपणे घेण्यात येईल. तसेच संबंधित संवर्गाकरिता त्या विभागाशी संबंधित विशेष मुद्यांबाबतचे पुनर्विलोकन स्वतंत्र दालनात आयोजित करण्यात येईल. पुनर्विलोकनासाठी संबंधित अधिकाऱ्यांस ज्या जिल्ह्यात क्षेत्रीय संलग्नता देण्यात आलेली असेल त्या जिल्ह्याधिकाऱ्यांकडून सदर अधिकाऱ्यांसंबंधी अहवाल मागविण्यात येईल व त्या अहवालानुसार आवश्यक कार्यवाही करण्यात येईल.

८. यामध्ये आवश्यकतेनुसार सामान्य प्रशासन विभागाकडून बदल केले जातील.

९. वित्तीय जबाबदारी :

सर्वसाधारणत: १०० प्रशिक्षणार्थीसाठी खाली नमूद केल्याप्रमाणे वित्तीय भार राहील.

अ.क्र.	बाब	प्रति प्रशिक्षणार्थी, प्रतिदिन दर(रु)	प्रशिक्षण कालावधी दिवस	एकूण रूपये
१	पायाभूत प्रशिक्षण कार्यक्रम	३५००/-	६०	२,१०,००,०००/-
२	अनिवार्य संलग्नता	२०००/-	४५	९०,००,०००/-
३	व्यावसायिक प्रशिक्षण टप्पा१	३५००/-	६०	२,१०,००,०००/-

४	जिल्हास्तरीय संलग्नता आणि स्वतंत्र कार्यभार	-	-	संबंधित विभागाची जबाबदारी
५	महाराष्ट्र दर्शन व दिल्ली भेट	१,५०,०००/- (प्रति प्रशिक्षणार्थी प्रवास व वास्तव्य धरून)	३०	१,५०,००,०००/-
६	पुनर्विलोकन/उजळणी (Debriefing) कार्यक्रम Phase II	३५००/-	३०	१,०५,००,०००/-
	एकूण			७,६५,००,०००/-

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१४०८०८१७४४३३७६०७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(डॉ. संतोष भोगले)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई,
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२,
- ३) मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२,
- ४) अपर मुख्य सचिव, गृह विभाग, जागतिक व्यापार केंद्र, मुंबई,
- ५) अपर मुख्य सचिव, कृषि व प.दु.म. विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- ६) प्रधान सचिव (सेवा), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२,
- ७) अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ,

- ८) प्रधान सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मुंबई,
- ९) प्रधान सचिव (वित्त), लेखा व कोषागारे, मंत्रालय, मुंबई,
- १०) महासंचालक, यशदा, राजभवन आवार, बाणेर रोड, पुणे,
- ११) सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १२) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
- १३) मा. सभापती, महाराष्ट्र विधान परिषद, विधान भवन, मुंबई.
- १४) मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, विधान भवन, मुंबई.
- १५) प्रधान सचिव, विधान मंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई.
- १६) मा. विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय, मुंबई,
- १७) मा. विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधान परिषद, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय, मुंबई,
- १८) सर्व मा. विधानसभा सदस्य, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय, मुंबई,
- १९) सर्व मा. विधान परिषद सदस्य, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय, मुंबई,
- २०) निवडणूक आयोगाद्वारे मान्यताप्राप्त सर्व राजकीय पक्षांची कार्यालये (यादीप्रमाणे),
- २१) संचालक, वसंतराव नाईक राज्य कृषि विस्तार व्यवस्थापन संस्था (वनामती), नागपूर,
- २२) सहसचिव(अर्थसंकल्प), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- २३) उप सचिव (व्यय ४), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- २४) विशेष कार्य अधिकारी, डॉ. पंजाबराव देशमुख विदर्भ प्रशासकीय व विकास प्रशिक्षण प्रबोधिनी, अमरावती,
- २५) विशेष कार्य अधिकारी, मराठवाडा प्रशासकीय व विकास प्रशिक्षण प्रबोधिनी, नाथनगर (उत्तर), पैठण,
औरंगाबाद,
- २६) सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२ यांच्याकडे त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व
- २७) कार्यालये/प्रशिक्षण संस्था यांना शासन निर्णय अग्रेषित करण्याच्या विनंतीसह,
- २८) निवडनस्ती कार्यासन १८-ब.